

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 79 / 2017 - 04

BOŞANMA'NIN YAN SONUÇ SÖZLEŞMELERİ

İlknur Pınar ZEHİR*

---

* pınarzehir34@gmail.com İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Tezli
Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Hepimizin de bilebileceği gibi evlilik, birtakım hususiyetleriyle toplumsal ve kurumsal hayatımızda davranışlarımızın rengini, düzenimizi belirleyen önemli parametrelerdendir. Öyle ki; evli bireyin vaktini, evlilik birliğinin gerektirdiği sorumluluklardan bağımsız bir şekilde ayarlaması düşünülemez. Bununla birlikte, her ne kadar hayat prensibi haline getirildiğinde yani muhafaza edildiğinde herkes için mutlu bir aile hayatının söz konusu olacağı tartışma götürmez bir şekilde saptanabilir olsa da yukarıdaki dengenin bozulması, bazı şartların da vuku bulmasına paralel olarak bambaşka hukuk kurallarının egemen olduğu farklı bir rejimi ve bunun türevlerini gündeme getirecektir. İşte bu rejime, boşanma ve onun en temel türevlerinden birine de “boşanmanın yan sonuç sözleşmeleri” deyip; makalemiz bu sözleşmeler ve özellikle toplumsal ve geleneksel hayatta kendini gösteren olgulardan biri olan “mehir borcu” ile olan organik ilişkileri üzerine yoğunlaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile, evlilik, boşanma, anlaşmalı boşanma, mehir borcu

Abstract

As we all may know, marriage, with its several specifics, is an important parameter which arranges our manners and order in society and institutional life. So that, it cannot be thought that a married person can arrange his/her time independent from the responsibilities come with the marriage. Although, it is beyond dispute that a happy family life is possible for anyone when it is accepted as a motto and preserved enough, breaking the balance we have stated before, parallel with other conditions that come up, will bring up a regime and its variations where completely different rules of law are dominant. And we are going to name this regime, divorce and it's one of the most fundamental variation, as 'Side result contracts in Divorce' and our article focused on these contracts organic relationships with mehr debt, specially we see social and traditional lifestyles.

Keywords: Family, marriage, divorce, contracted divorce, mehr deb

Giriş

Boşanma daha çok, evliliğin gerektirdiği sorumluluk arasında meydana gelen dengesizliğin en önemli hukuki sonuçlarından biridir. Buna bağlı olarak, kendi mevcudiyetini, hukuk kurallarının, belli bir düzeni temin etmek amacıyla düzenlemeyi gerekli gördüğü başka bir ilişkinin sona ermesine borçlu olan boşanmanın, teorik ve uygulama alanında fazlaca ön planda olmasına şaşırılmamalıdır. Boşanmanın yan sonuç sözleşmeleri ise, özellikle modern boşanma davalarında kendini göstermiş ve dolayısıyla belli bir teorik alt yapıya sahip olmuş; “özel hukuk sözleşmesi” niteliğine haiz ve aynı zamanda, icra ettiği fonksiyonu itibarıyla de eşler arasında görülen boşanma davalarının, bitmek bilmez “menfaat çatışması” haline dönüşmesini engellemiş önemli bir hukuki teknik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Boşanmanın yan sonuç sözleşmeleri, kendi ihtiva ettiği hususlarla sınırlı kalmak kaydıyla eşlerin iradesini boşanma yargılamasında etkili kıldığı için ayrıca üzerinde durulması gereken irade uyumlarıdır. Bu yüzden bu konuda uygulamada eşlerin birtakım sıkıntılarla karşılaşmaması adına teorik bağlamda araştırma yapmak ve önemli sonuçlar saptamak elzemdir. Bu sonuçlardan en önemlisi hiç şüphesiz, boşanmanın yan sonuç sözleşmelerinin, söz konusu olduğu boşanma usulüne göre kendi teferruatlar zincirinde birtakım farklılıklara bürünmesi şeklinde ortaya çıkmasıdır. Bahsi geçen boşanma usulleri ise yan sonuç sözleşmeleri bağlamında “anlaşmalı boşanma” ve “diğer boşanma sebepleri” ekseninde incelenecektir.

1- Anlaşmalı Boşanma İlkesel ve Kavramsal Olarak

İnsanlık tarihinin belki de en önemli dönüm noktalarından birini teşkil eden ve beraberinde muhtelif alanlarda da birçok olgu ve olayın da vuku bulmasının baş müsebbibi olarak gösterilen “sanayi devrimi”nin rizikoları; son asrımızın hayat aksiyonlarına, toplumsal yaşamına kadar sirayet etmektedir.

Teknik ahvaldeki bu dönüşüm, ilk çağdan beridir değişmez bir realite olarak, insanların yaşamlarını sürdürmek için birtakım faaliyetlerde bulunma veya doğanın ihata ettiği nesnelere zorunlu ilişkiye girme arayışını ve çabalarını, özellikle bu asırda eski zamanlardan çok çok farklı şekilde değişik formlara sokmuş ve onları değişkin hayat şartlarına göre tedricli fonksiyonda yeniden biçimlendirmiştir (Yüksel, 2001).

Sanayi devriminin, yukarıda bahsettiğimiz ve ‘‘anlaşmalı boşanma’’ konusuyla arasında -ilk akla gelen nitelikte olmasa bile- derin bir ilişki kuran ve en önemli sonuçlarından biri kifayetindeki ‘‘küreselleşme’’nin, dünya üzerinde meydana gelen bir olgu ve olaydan, herkesin herhangi bir zaman dilimiyle ölçülemeyecek kadar hızlı haberdar olma potansiyelini ifade ettiği de içerisindeki derin anlamlarıyla beraber düşünüldüğünde; (Yüksel, 2001) **(şüphesiz insan, özellikle 21.yüzyılda teknolojik mekanların sağladığı serilikle yeknesaklık halinde; diğer toplumlarla, cismaniyete hitap eden ve uluslararası yani çok uluslu şirketlerin ürettiği mal ve hizmetlerle çok hızlı bir etkileşim bütünlüğünün neticesinde, kendi özünü ve kimliğini kaybetmeye başlamış ve bunlardan kotardığı iradesini hayatındaki karar alma süreçlerinde en etkin rol oynayan bir etmen haline getirmiştir. Bu durum da modern birey teorisinin maddiyatçı bir profil halinde kendini göstermesine ortam hazırlamıştır.)** bireyin kendisini, hak doktrinlerince baskıcı, yönlendirici veya uyuşturucu nitelik arz ettiği ileri sürülen dinamiklerden, değer yargılarından ve belki inanç sistemlerinden kurtarmaya başladığı bir süreçte; hukuk düzenlerinin de buna kayıtsız kalmayarak, evlilik birliğini kurmada yönlendirmede ve nihayet sona erdirmede eşlere birtakım özlük hakları vermemesi kabul edilemezdi. İşte, hukuk düzeninden de beklenildiği haliyle, eşlere kendi serbest iradeleriyle kurdukları evlilik birliğini yine kendi serbest iradeleriyle sonlandırma ve buna ilişkin sonuçları da düzenleyip geri kalan hayatlarında tatbik etme salahiyetini kanun koyucu ‘‘anlaşmalı boşanma’’ adı altında tanzim etmiştir.

Meydana gelme sürecini, sosyoekonomik, sosyokültürel ve sosyotarihsel bakış açısıyla ele aldığımız ‘‘anlaşmalı boşanma’’ kurumunun sosyolojik ve bir oranda felsefik temellerinden ve yapıtaşlarından bahsettikten sonra, günümüzdeki haliyle teknik boyutuna ve uygulamada gebe kaldığı veya gebe kalması kuvvetle muhtemel sorunlara aşağıda ‘‘anlaşmalı boşanmada yan sonuç sözleşmeleri’’ başlığı altına değineceğiz.

2- Anlaşmalı Boşanmada Yan Sonuç Sözleşmeleri

Anlaşmalı boşanma, hukukumuzda temelleri aslında cumhuriyetin daha genç olduğu zamanlarda atılmaya başlanmış ancak dönemin toplumsal ve geleneksel hukuk anlayışlarının engel teşkil edici tutumlarından dolayı (Gürsoy, 1975) kendine pozitif hukukta ancak 1988 yılında yürürlük kazandırmış önemli bir kurumdur. Bundan dolayıdır ki hem de teoride birtakım sorunların da eşiği haline gelecek potansiyeldedir. Böyle bir hassas denge üzerine

durması hasebiyle uygulamada anlaşmalı boşanma kurumuyla yakından ilişkili aktörlere teorik dümenden yol gösterilmesi gerekmektedir.

Anlaşmalı boşanma, özellikle yargılama sürecini uzatmak istemeyen eşlerin, birtakım konular üzerinde iradelerini karşılıklı ve birbirine uyumlu bir şekilde tecelli ettirerek başvurdukları ve ilgili şartların da gerçekleşmesine bağlı olarak evlilik birliğine son veren bir boşanma şeklidir.

4721 Sayılı Medeni Kanun'un 166/3.hükmüne göre anlaşmalı boşanmanın gerçekleşmesi için; eşlerin en az bir yıl boyunca evli kalmış olmaları, eşler arasında mali konular ve çocuklar hakkında bir protokolün (boşanmanın yan sonuç sözleşmesi) düzenlenmesi, bizzat dinlenmeleri suretiyle eşlerin iradelerini serbestçe açıkladığına hakim tarafından kanaat getirilmesi, hakimin eşler arasında düzenlenen sözleşmeyi boşanmanın gerçekleşmesi için birtakım kıstaslara göre uygun bulması şarttır. Buna göre; her ne kadar eşlerin evlilik birliğine son verme iradeleri, evlilik birliğinin temelden sarsıldığına karine teşkil etse bile yukarıda saydığımız standartlar söz konusu olmadan anlaşmalı boşanmaya karar verilemeyecektir (Bilgin, 2016; Ergün, 2009; Öztan, 2016).

Anlaşmalı boşanmanın diğer boşanma davalarından en önemli farkı, eşlerin iradesinin hakimi bağlayıcı bir niteliğe haiz olmasıdır (Gençcan, 2006). Yukarıda belirttiğimiz şartlar irdelendiğinde; hakikaten hakimin eşlerin rızasını almadan veya onların rızasının hilafına kendi iradesini veya takdir yetkisini devreye sokarak davayı boşanma ile sonuçlandırmayacağı görünümünde “boşanma davalarında tarafların beyanlarının hakimi bağlamayacağı kuralının” istisnası söz konusudur (Gençcan, 2006.). O zaman anlaşmalı boşanmanın bütün yan sonuçlarının eşlerin iradesine göre şekillendiği söylenebilir.

Boşanmanın yan sonuç sözleşmesi ya da anlaşmalı boşanmanın en önemli terminolojik parçalarından birini teşkil eden “protokol”; eşlerin, mali konular ve çocukların geleceği hakkındaki karşılıklı ve birbiriyle uyuşan irade beyanlarından müteşekkil olan bir “özel hukuk” sözleşmesidir (Bilgin, 2016). Buna göre; eşlerin sözleşmeyi kararlaştırdıkları andan itibaren bununla bağlı olacağı yanı sıra sözleşmenin, sözleşmeler hukukundan doğan asgari standartlara da sahip olması gerekir. Hakim karar verme aşamasında düzenleme ile ilgili bu detayların da hukuka uygunluğunu denetleyecektir. Şunu da üzerinde hassasiyetle durarak belirtmeliyiz ki; hakim, icra edeceği bu denetimde normal koşullarda yapılması gereken kusur araştırması sorunsalıyla ilgilenmeyecek ve sadece yukarıda bahsi geçen denetim kriterlerini esas alacaktır (Çandarlı&Berki, 1949).

Hakimin anlaşmalı boşanma davasında tarafların mahkemeye ibraz edecekleri boşanmanın fer'ileri hakkındaki bu sözleşmenin muhteviyatıyla ilgili yapacağı en önemli inceleme, söz konusu sözleşmenin tarafların ve çocukların menfaatine hanel getirecek hükümleri içerip içermediğiyle ilgilidir. Bu yüzden, hakimin yapacağı bu uygunluk denetiminin varacağı sonucun daha isabetli olması adına tarafların, özellikle mali konularda gerçeklerle örtüşen ve şeffaf nitelikte olan kayıtlara yer vermesi önemlidir (Gençcan, 2006).

Anlaşmalı boşanmada uygulamada en sık karşılaşılan sorunlardan biri, yukarıda dikkat çektiğimiz tedbirlere önem verilememesinden mütevellit daha yargılama aşamasında eşlerin protokoldeki hususlardan birinde uyuşmazlığa düşmesi sonucu onların hiç de istemeyeceği bir şekilde davanın “çekişmeli yargılamaya” evrilmesidir. Bu durum da daha çok, eşlerin, tekrardan ve üzerine düşerek düşündükleri ve karar verdikleri zaman, çok kolay bir şekilde anlaşmaya varacakları hususlar için söz konusu olmaktadır. Bunun nedeni de kanun koyucunun, eşlerin yan sonuç sözleşmesinin ihtiva ettiği unsurlar üzerinde detaylı ve olgunca düşünüp karar vermeleri gerektiğini işlevselleştiren tedbirleri ön görmemesi ve aynı zamanda onları, telafi edilmesi zor sonuçları doğuracak daha rahat bir hareket alanıyla baş başa bırakmasıdır. Sonuçları taraflar ve üçüncü kişiler açısından önemli hukuki değişiklikler meydana getiren sözleşmelerin katı geçerlilik şartlarına tabi tutulmasının amacı, tarafların daha olgun ve isabetli düşünmesini sağlamaktır (Oğuzman& Öz, 2015). Bundan hareketle, sonuçları hem tarafların hem de kamu düzeninin çok hassas bir ilgiyle yaklaştığı çocukların geleceği açısından büyük bir ehemmiyet arz eden “boşanmanın yan sonuç sözleşmesinin” de belli bir oranda katılığa sahip geçerlilik şartlarını taşıması, dava aşamasında veya boşanma kararını verilmesi sonrasında vücut bulacak olguların; taraflar, çocuklar ve kamu düzeninin lehine olması adına önemli bir fonksiyonu icra edecektir.

Yine uygulamada karşılaşılabilecek muhtemel durumlardan biri de, anlaşmalı boşanan eşlerden birinin sonradan eşcinsel bir hayat benimsemesi yani cinsel eğilimi toplumunkinden önemli derecede farklılık arz ettiği durumunda bunun bir “haysiyetsiz hayat sürme” olarak nitelendirilmesi bahsiyle eşin, sözleşmeden diğer eşe karşı doğan tazminat-nafaka alacaklarını kaybedip kaybetmeyeceğidir. Yargıtay’ın uygulamasına bakıldığında “toplumun genel kanaatinden farklı olan ve dolayısıyla yine toplumun değer yargılarıyla bağdaşmayan” hareketlerin, “haysiyetsiz hayat sürme” olarak nitelendirildiğiyle karşılaşılabilecektir. Yani Yargıtay’ın bu konuda temel aldığı kıstas, toplumun benzer durumlarda muhataba karşı takınmış olduğu tavidir. Ancak, özellikle son yıllarda kendi cinsine ilgi duyanların sahip olduğu haklara ilişkin gerek ulusal gerekse uluslararası alanda kat edilen mesafeler de

göstermektedir ki böyle bir yaşam stilinin bizim hukuk uygulamamızda da “haysiyetsiz yaşam sürme” olarak nitelendirilmemesi kanımızca hukuk tekniğine daha uygundur. Zira hem bunu yasaklayan pozitif hukukta bir norm yoktur hem de bu cinsel farklılığın yadırganmaması gerektiğine yönelik meşrulaştırma çabaları oldukça yoğundur.

3- Medeni Kanun 184/4. Hükmüne Göre Boşanmanın Yan Sonuç Sözleşmeleri

Boşanmanın yan sonuç sözleşmelerinin sadece anlaşmalı boşanmada değil aynı zamanda diğer boşanma sebepleri için de mevzubahis olabileceğini belirtmiştik. Ancak anlaşmalı boşanma davalarında ön görülen yan sonuç sözleşmeleri ile diğer boşanma sebeplerinde söz konusu olan yan sonuç sözleşmeleri arasında belirtilmesi kayda değer farklılıklar mevcuttur (Bilgin, 2016). Bir kere, bu sözleşme, anlaşmalı boşanma yargılamasının eşlerin istediği gibi sonuçlanabilmesi için bir şart olarak benimsenmişken; Medeni Kanun madde 184/4.hükmünde belirtilen yan sonuç sözleşmesi, kararlaştırılması eşlerin takdirine bırakılmış bir yapıdadır. Bunun dışında hakimin, anlaşmalı boşanmadaki yan sonuç sözleşmesinin mevcut şartlar altında ayakta kalabilmesi için sarf ettiği çaba diğer boşanma sebeplerinde düzenlenen yan sonuç sözleşmeleri için oldukça sınırlıdır. Zira anlaşmalı boşanma usulünde benimsenen ile diğer boşanma kurumları için benimsenen ilkeler aynı değildir.

Medeni Kanun Madde 184/4.hükmü ile eşlere düzenleme imkanı tanınan sözleşmelerin neyi kapsayıp neyi kapsamayacağı noktasında ise sadece ihtiyari kayıt ekseninde anlaşmalı boşanma ile aralarında bir farklılık mekanizması öngörülebilir. Buna göre anlaşmalı boşanma davasındaki sözleşmelerde mali konular ile çocukların durumu ile ilgili tüm hususlar düzenlenmesi iktiza ederken; diğer boşanma kurumlarındaki yan sonuç sözleşmelerinde bu konular hakkındaki bütün hususların düzenlenmesi şart değildir. Taraflar bu sözleşmelerde, kendi takdirleriyle kolayca anlaşmaya varabileceklerini düzenleyebilecekken diğerlerini hakimin takdirine bırakabilirler. Zaten, eşlerin mali dengeleri ve çocukların geleceğinin sonuca vardırılması için işlemesi gereken temel teknik hakimin takdir yetkisinin kapsayıcılığıdır. Oysa anlaşmalı boşanma davasında bu hususların sonuca ulaştırılmasına müteallik ilke olarak özümşenen mekanizma, eşlerin iradelerinin etkili kılınması ve bunların hakimi bağlayıcı olmasıydı (Gençcan,2006). Diğer taraftan bu sözleşmelerde de anlaşmalı boşanma sözleşmesinde olduğu hakim aynı denetim kriterlerini göz önünde bulunduracaktır.

Anlaşmalı boşanma kurumunda ve diğer boşanma sebeplerinde söz konusu olan yan sonuç sözleşmelerinin, kendi yapısıyla bizzat sirayet ettiği geleneksel, inançsal ve haliyle toplumsal olgular da söz konusudur. Bunlardan biri ve belki de en önemlisi de önceki

hukukumuzda eşler arasında bolca uygulama alanı bulan “mehir borcu” meselesidir. Mehir borcu, kararlaştırılmasına gerek kalmaksızın evliliği gerçekleşmesiyle beraber erkeğin boşanma durumunda kadına ödemekle yükümlü olduğu maddi bir değeri ifade etmektedir (Aydın, 1985). Anlaşıldığı üzere, dönemin hayat faaliyetlerinin de doğurduğu zorunlu bir sonuç olarak erkeğe karşı birtakım hususlarda güçsüz kalan kadının, dönemin hakim hukuk anlayışı İslam tarafından korunmak istendiği söz konusu olmaktadır (Cin, 1988). Zira o dönemde bugün de devam eden şablonatik hayat faaliyetleri, erkeğin kadına göre mahiyeti icabınca çok çok güçlü olduğu yönler üzerine icra edilmekteydi. Örneğin; demircilik, ticaret, taşımacılık, kas gücünü gerektiren esnaflık faaliyetleri vb. zanaatlar erkeğin kadına göre güçlü olduğu bir boyut olan fiziksel dayanıklılık üzerinde temellendirilmekte ve doğal olarak erkek cinsi toplumsal hayatta da kadına göre daha egemen bir statü kazanmaktaydı (gerçi bugün de öyledir). Hal bu iken, zaten potansiyel bir tahakküm gücünü elinde bulunduran erkeğin kadına karşı dönemin hukuk düzenince birtakım edimleri yapma ve verme borcu altına sokulmaması da düşünülemezdi. O yüzden, mehir borcu, hüküm doğurması tarafların iradesine bağlı olmayan ve dönemin kamu düzeninin gerektirdiği bir yükümlülük niteliğine haizdir. Ancak günümüzde pozitif hukukta hükmünü yitirmiş mehir borcunun, yapılan evliliklerde özellikle muhafazakar kesimler tarafından kararlaştırılması ve bu evliliklerin boşanma ile sonlandırılması durumunda modern hukuk açısından ifade ettiği anlam ne olacaktır? Şüphesiz böylesine bir çıkmazda da eşlerin gerek düzenlemeleri anlaşmalı boşanmada bir zorunluluk olan gerekse diğer boşanma sebeplerinde kararlaştırılmaları şart olmayan “boşanmanın yan sonuç sözleşmeleri” bizi çözüme götürecek hukuki teknik olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre; mehir borcunu, İslam Hukukundaki anlamından ve işlevinden kotarılıp modern hukuka uygun bir tarzda “sağlararası bağışlama akdi” şeklinde bir hukuki elbise giydirilerek bu sözleşmelerin konusu yapılmakta bi sakınca yoktur (Bilgin, 2016).

Değerlendirme

Sonuç olarak hem anlaşmalı boşanma davasında hem de diğer boşanma usullerindeki “boşanmanın yan sonuç sözleşmeleri”, yukarıda ifade ettiğimiz rolleri üstlenmeleri hasebiyle boşanma uygulamasında önemli bir konum işgal etmekle beraber, içinde bulunduğumuz modern yüzyılın düşünsel aklının gerekli kıldığı “iradeye önem verme” şiarının da özel bağlamda boşanma konusundaki yansıtıcıları haline gelmektedirler. Bu süzgeçte yeni olmaları nedeniyledir ki boşanmanın yan sonuç sözleşmeleri, uygulanmaları sırasında; özellikle hukuk düzenindeki devrimleri hem kurumsal hem de toplumsal olarak tam donanımlı özümseyemeyen ülkelerde birtakım geri dönülemez ailevi sorunların da maalesef odağı haline gelmektedir. Sözleşmenin yapılması esnasında, eşlerin teorik bilgisizliği ve mahkemeye taşınmaması sağlanmaya çalışılan menfaat çatışması gibi nedenler, dava görülürken veya boşanmaya karar verildikten sonra mevcut usul ve esas kurallarının da buna elverişli olmamasıyla beraber telafi edilemeyecek sorunlara mahal vermektedirler. Böylesine yargı mekanizmasını ve aile kurumunu yıpratın sorunların üstesinden gelmek için ise gerek teorik gerekse uygulamasal alandaki aktörlerin konuyla ilgili yetkinliklerini arttıracak özel eğitim faaliyetlerine ağırlık verilmelidir. Öyle ki; aile kurumunun, dağılmasından sonra bile toplumsal dengelerin belirlenmesinde önemli rol oynadığı düşünüldüğünde, kendini salt bu alandaki ilişkilerin hukuksal boyutunu sonuçlandırmaya yönelik faaliyetlere özgüleyen kurumsal mekanizmalar bile oluşturulabilir. Örneğin; sağlık sektöründeki “aile hekimi” gibi mesleğini devlet tarafından tayin edildiği ailenin hukuksal problemlerini çözmek şeklinde icra eden avukatları tanımlayan “aile avukatlığı” şeklinde bir kurum hukuk düzenimize kazandırılabilir. Ancak, çözüm sadece bu yeniliklerle aşılabilir. Bilinebildiği üzere modern hukuk, toplumda cereyan eden meselelere karşı hukuk alanında uzmanlaşmış kimselerin çözüm arayışının sonuçlarının normsal veya metinsel düzleme aktarıldığı bir profildedir yani genel olarak kodifiyeleştirilmiş kurallardan oluşur (Pasukanis, 2013). Hal bu iken, çözümü, salt pratik düzlemde hayat bulacak yeniliklerde aramak devrin bu en önemli hukuki realitesine ters düşecektir. O yüzden yukarıda saydığımız çözümlerin yanı sıra, normsal bağlamda da birtakım reformların yapılması, uygulamadaki aktörleri öngördüğü yaptırımlarla bağlayacak hukuki ilke ve esasların hukuk düzenimize kazandırılması gerekecektir.

Şüphesiz bu konuda inisiyatif alması gerekenler, uygulamadaki ve teorik alandaki yetkinlerin serzenişleri üzerine harekete geçecek “kanun koyucular ve bürokratik mekanizmalardır.”

Kaynakça

Aydın, M.A. (1985). *İslam-Osmanlı Aile Hukuku*. s.103-104 İstanbul

Öztañ, Bilge (2016). *Aile Hukuku*. Turhan kitabevi. s.694-695 Ankara

Cin, Halil (1985). *Eski Hukukumuzda Boşanma*. Selçuk Üniversitesi Yayıncılık Konya

Çandarlı, Zahid & Berki, Osman Fazıl.(1949). *Medeni Kanun ve Devletler Hususi*

Hukukunda Boşanma-Ayrılık ve Buna Mütedair Yargıtay Kararları. Güney Matbaacılık. s.100-101 Ankara

Ergün, Zafer (2009). *Boşanma Davaları*, Adalet Yayınları. s.99-100. Ankara

Gençcan, Ömer Uğur (2006). *Boşanma Hukuku*. Seçkin Yayıncılık. s.356 Ankara

Gençcan, Ömer Uğur(2006). *Boşanma (tazminat-nafaka) Hukuku*. Seçkin Yayıncılık. Ankara

Gürsoy, Kemal Tahir. (1975). Türk Hukukunda Rıza İle Boşanma. A.Ü.H.F. Yıl Armağarı. s.151-152. Ankara

Oğuzman, Kemal & Öz, Turgut, (2015). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* Cilt I. İstanbul

Pasukanis, Evgeny B. (2013). *Genel Hukuk Teorisi ve Marksizm*. Birikim Yayınları. s.53 İstanbul.

Yılmaz Bilgin, Esra Pınar (2016), *Türk Hukukunda Anlaşmalı Boşanma*. Onikilevha Yayıncılık. s.35 İstanbul

Yüksel, Mehmet (2001), *Küreselleşme, Ulusal Hukuk ve Türkiye*. Siyasal Kitabevi. s.11. Ankara